

П.І. Мельник, к.е.н., доцент

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВА

П.И. Мельник, канд. экон. наук, доцент

Черниговский национальный технологический университет, г. Чернигов, Украина

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ ФИНАНСОВ ПРЕДПРИЯТИЯ

Pavlo Melnyk, PhD in Economics, docent

Chernihiv National University of Technology, Chernihiv, Ukraine

INFORMATION SUPPORT OF FINANCE OF THE ENTERPRISE

Досліджені роль, значення і особливості інформаційного забезпечення фінансів підприємства, подано пропозиції щодо конкретизації цієї діяльності при застосуванні нових інформаційних технологій.

***Ключові слова:** інформаційна система, інформаційні технології, фінансово-господарські операції, фінансові результати, фінансове планування.*

Исследованы роль, значение и особенности информационного обеспечения финансов предприятия, представлены предложения по конкретизации этой деятельности при применении новых информационных технологий.

***Ключевые слова:** информационная система, информационные технологии, финансово-хозяйственные операции, финансовые результаты, финансовое планирование.*

The role, value and features of information support of finance of the enterprise are investigated; offers on a specification of this activity at application of new information technologies are submitted.

***Keywords:** information system, information technologies, financial and economic activities, financial results, financial planning.*

Постановка проблеми. Сьогодні важливе значення має своєчасна і об'єктивна інформованість керівників підприємства і його різноманітних служб щодо стану та результатів фінансової діяльності створення інформаційного сервісу для осіб, які розробляють і приймають управлінські рішення. Велика кількість інформації потребує застосування нових інформаційних технологій, які поєднують у собі можливості сучасної обчислювальної техніки, засобів зв'язку, інформатики. На кожному підприємстві має бути створена сучасна автоматизована інформаційна система, яка дозволяє швидко і ефективно вирішувати питання управління фінансово-господарською діяльністю. При створенні такої системи досить складним є завдання побудувати інформаційну підсистему фінансів підприємства, як одну із найважливіших її складових частин. Вирішенню цього завдання потрібно приділяти більше уваги на підприємствах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Інформаційні системи і технології в економіці і фінансах висвітлені в наукових роботах Пономаренка В.С., Рогача І.Ф., Ємельянова С.Л., Олексюка О.С., Хоменка Л.Г. та інших авторів, які зробили вагомий внесок у розвиток понятійного апарату фінансової науки, теорію та практику інформаційного забезпечення фінансів підприємств.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проте в наукових працях недостатньо розкриті роль, значення і особливості інформаційного забезпечення фінансів підприємства.

Мета статті. Метою статті є висвітлення ролі, значення і особливостей інформаційного забезпечення фінансів підприємства.

Виклад основного матеріалу. Для управління фінансово-господарською діяльністю підприємства необхідна така інформація:

- стан ринкової кон'юнктури і маркетингові пропозиції;
- розрахунки планових показників;
- хід виконання державних замовлень і господарських угод (контрактів);

- нова науково-технічна інформація;
- інші відомості.

Інформаційна система підприємства покликана надавати необхідну інформацію про його стан (технічний, економічний, фінансовий, соціальний), взаємодію його підрозділів і служб. Ця інформація має бути достатньою для прийняття якісних управлінських рішень.

Автоматизована інформаційна система побудована на функціональному підході до управління підприємством. Внутрішні система управління передбачає виконання таких основних функцій:

- управління маркетинговою діяльністю;
- управління технічною підготовкою виробництва;
- техніко-економічне і бізнес-планування;
- управління фінансами;
- управління трудовими ресурсами і соціальним розвитком;
- оперативне управління основним виробництвом;
- управління допоміжним виробництвом;
- управління якістю продукції;
- логістика;
- реалізація і збут продукції;
- бухгалтерський облік та звітність;
- аналіз фінансово-господарської діяльності;
- контроль виконавської дисципліни;
- інші функції.

Перелічені функції властиві будь-якому підприємству. Для реалізації кожної з них можуть бути побудовані функціональні підсистеми автоматизованої інформаційної системи підприємства. Загальна функціональна схема автоматизованої інформаційної системи підприємства показана на рис. 1.

Об'єктами управління кожної підсистеми є певні види ресурсів, процеси виробництва, види продукції, її якість тощо. Відповідно визначається перелік і зміст задач, вирішуваних кожною підсистемою.

При створенні автоматизованої інформаційної системи підприємства передбачається певний розподіл функціональних обов'язків між управлінським персоналом і розробляється система автоматизованих робочих місць (АРМів) та їх інформаційне поєднання в мережі, що забезпечує синхронну діяльність управлінських працівників різних служб підприємства. В кожному АРМі здійснюється розв'язання певного класу задач, передбачених технологією оброблення інформації.

Підсистема «Фінанси» є важливою функціональною складовою автоматизованої інформаційної системи підприємства. Її роль в ринковій економіці значно зростає. Управління фінансами та інвестиціями є обов'язковим видом управлінської діяльності (менеджменту) на підприємстві. Фінансовий менеджмент є процесом виявлення, реєстрації, накопичення, зберігання та оброблення інформації про фінанси та інвестиції підприємства, проведення її аналізу і розроблення необхідних управлінських рішень.

Існує ряд груп зовнішніх користувачів інформації про фінанси та інвестиції підприємства: акціонери, інвестори, кредитори, постачальники, клієнти, покупці, інспектори податкової служби, аудиторів, ревізори. Внутрішнім користувачем інформації про фінанси і інвестиції є управлінський апарат підприємства – керівники різних підрозділів і вище керівництво підприємства.

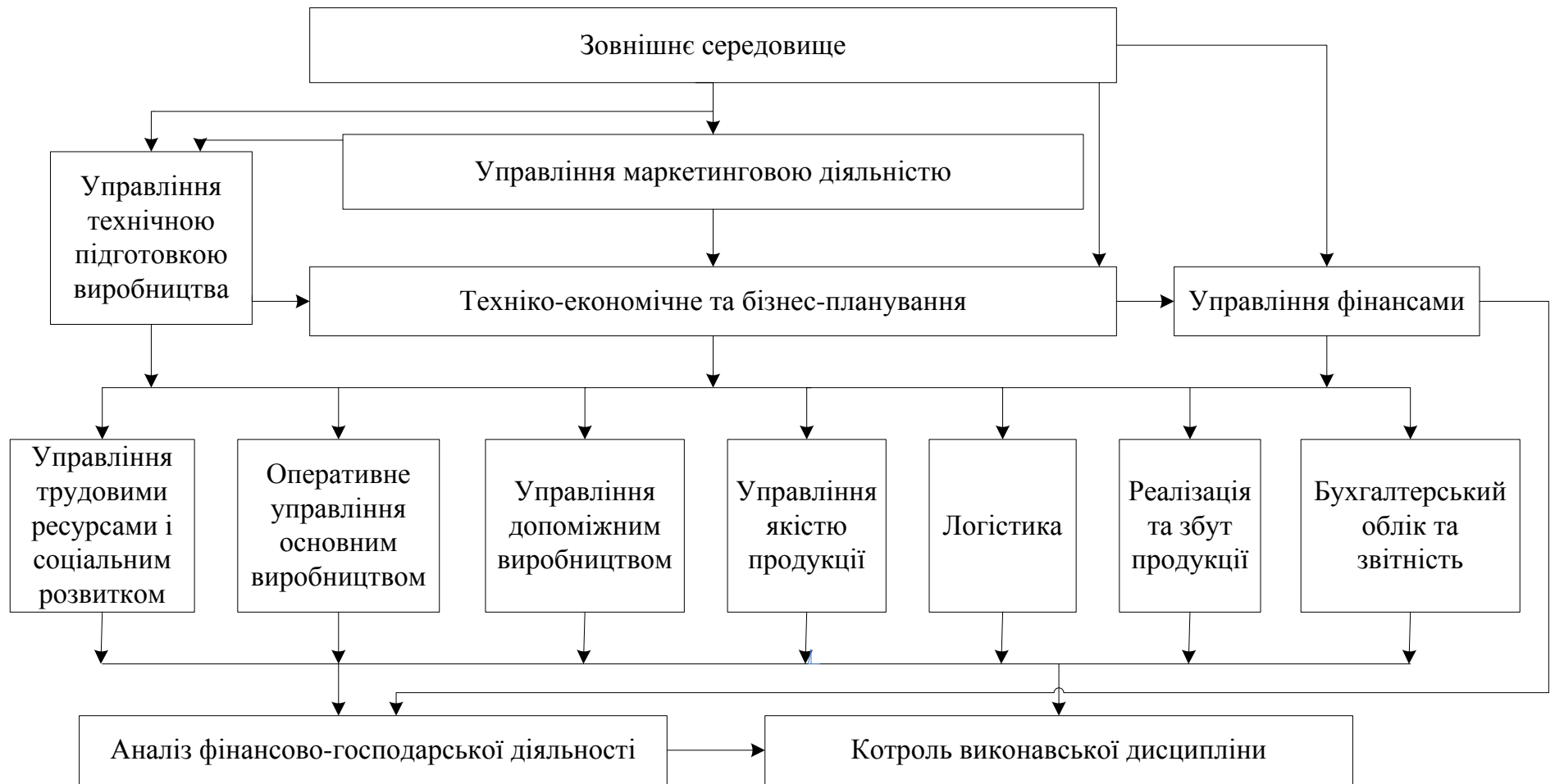

Рис. 1. Загальна функціональна схема автоматизованої інформаційної системи підприємства

Вся внутрішня фінансова інформація поділяється на дві частини: внутрішньогосподарська, побудована на даних бухгалтерського обліку, і власне фінансова.

Внутрішньогосподарська фінансова інформація – це оброблена облікова інформація, необхідна для надання звітності і прийняття управлінських рішень. Вона включає в себе витрати та прибутки підприємства, фінансові результати, згруповані в різних розрізах.

Власне фінансова інформація – це інформація про загальні результати фінансово-господарської діяльності підприємства та його фінансове становище. Вона необхідна, в першу чергу, для вищого керівництва підприємства.

В умовах автоматизованої інформаційної системи підприємства підсистема «Фінанси» включає комплекси задач з усіх її розділів. Ця підсистема в процесі свого функціонування здійснює інформаційні зв'язки з іншими підсистемами та інформаційною базою автоматизованої інформаційної системи підприємства.

Характеристика функціональної підсистеми «Фінанси» наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Характеристика функціональної підсистеми «Фінанси»

Найменування підсистеми	Основна мета функціонування	Вид керованих ресурсів	Характер показників	Підрозділи, що здійснюють функції управління
Фінанси	Забезпечення і розподіл коштів, необхідних для досягнення запланованих техніко-економічних показників, зокрема прибутку на 1 грн. вкладених ресурсів	Грошові ресурси, фондові засоби	Вартісні	Фінансовий і фондовий відділи

Основні елементи автоматизованої підсистеми «Фінанси» розвинені в АРМах.

При застосуванні ПЕОМ та АРМ створюється нова форма фінансів та інвестицій підприємства – діалогова автоматизована (людино-машина). Значною мірою вона споріднена із підсистемою бухгалтерського обліку і ґрунтується на тих же принципах:

- автоматизація документування фінансово-господарських операцій;
- організація файлової системи;
- використання сеансів активного діалогового режиму і автоматичного режиму при формуванні вихідної інформації.

Технологія інформаційного забезпечення фінансів підприємства на ПЕОМ включає такі етапи:

- збирання інформаційних даних і введення їх у ПЕОМ;
- створення інформаційної бази;
- оброблення інформації на ПЕОМ;
- видача результативної інформації;
- зберігання інформації;
- використання інформації для підготовки варіантів управлінських рішень.

Організація автоматизованої підсистеми «Фінанси» з використанням АРМів має передбачити:

- автоматизоване оброблення первинних даних безпосередньо на робочих місцях фінансових спеціалістів;
- взаємодію кожного фінансового спеціаліста в діалоговому режимі;

- підготовку первинних документів на носіях, що читаються машиною;
- побудову системи фінансових показників у пам'яті ПЕОМ, формування і видачу результативної інформації в необхідному обсязі;
- підготовку з допомогою ПЕОМ управлінських рішень з фінансових питань.

АРМ фінансового спеціаліста в системі управління підприємством розглядається як робоче місце, оснащене ПЕОМ, яке дає змогу автоматизувати одержання, оброблення та передачу фінансової інформації, залишаючи за фінансовим спеціалістом функції управління і контролю за процесом формування фінансової інформації, підготовки управлінських рішень. При цьому фінансовий спеціаліст виступає в новій для нього ролі кінцевого користувача АРМу.

Впровадження АРМів підсистеми «Фінанси» одночасно із організацією децентралізованої інформаційної системи підприємства передбачає інтеграцію фінансової інформації в єдиній базі даних.

Інформаційна технологія на ПЕОМ реалізується мережею АРМів, які створюються в місцях виникнення та використання інформації, охоплюючи не тільки фінансову інформацію, а й виробничо-оперативну інформацію.

На рис. 2 зображено організацію мережі АРМів підсистеми «Фінанси», яка враховує основні складові елементи фінансів підприємства. В ній передбачено доступ до всієї звітної бухгалтерської інформації, без якої зведена фінансова інформація на підприємстві була б неповною.

Мережа АРМів може організовуватися на основі одно-, дво- і багаторівневої структури. За цим принципом для підсистеми «Фінанси» їх можна класифікувати на три групи: АРМи низового, загальногосподарського рівня та рівня зведеної інформації.

АРМи низового рівня передбачають створення первинної фінансової інформації на основі даних первинного обліку господарських операцій. АРМи низового рівня мають функціонувати в режимі реального часу і здійснювати передачу первинних документів і звітів на загальногосподарський рівень. На низовому рівні передбачається поточний контроль і оперативне управління.

АРМи загальногосподарського рівня забезпечують формування власної інформації, а також введення і контроль інформації АРМів низового рівня та фінансової інформації, яка надається різними службами підприємства, її оброблення і використання для підготовки управлінських рішень. На цьому рівні здійснюється підготовка всієї необхідної фінансової інформації для передачі на верхній рівень.

На верхньому рівні здійснюється введення і контроль інформації загальногосподарського рівня, використання обробленої бухгалтерської інформації, видача зведеної фінансової інформації, формування і відображення даних для складання звітності, використання повної інформації для підготовки управлінських рішень з фінансових питань.

Автоматизована фінансова підсистема дозволяє автоматизувати основні частини фінансової роботи на підприємстві: формування фінансових планів, виконання плану надходжень грошових коштів і плану витрат, підготовку звітності, аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. Виконання цих завдань повинно супроводжуватись постійним удосконаленням системи фінансових показників, методів і засобів їх розрахунку, поліпшенням методології фінансового планування і фінансових розрахунків.

Основна мета системи управління фінансами підприємства визначає таку функціональну діяльність фінансової служби, яка спрямована на максимальну мобілізацію фінансових ресурсів і їх раціональне використання протягом року, щоквартально і щомісячно. До прямих окремих цілей системи управління фінансами підприємства належить виявлення резервів асигнувань, власних оборотних засобів підприємства, запасів невстановленого обладнання тощо.

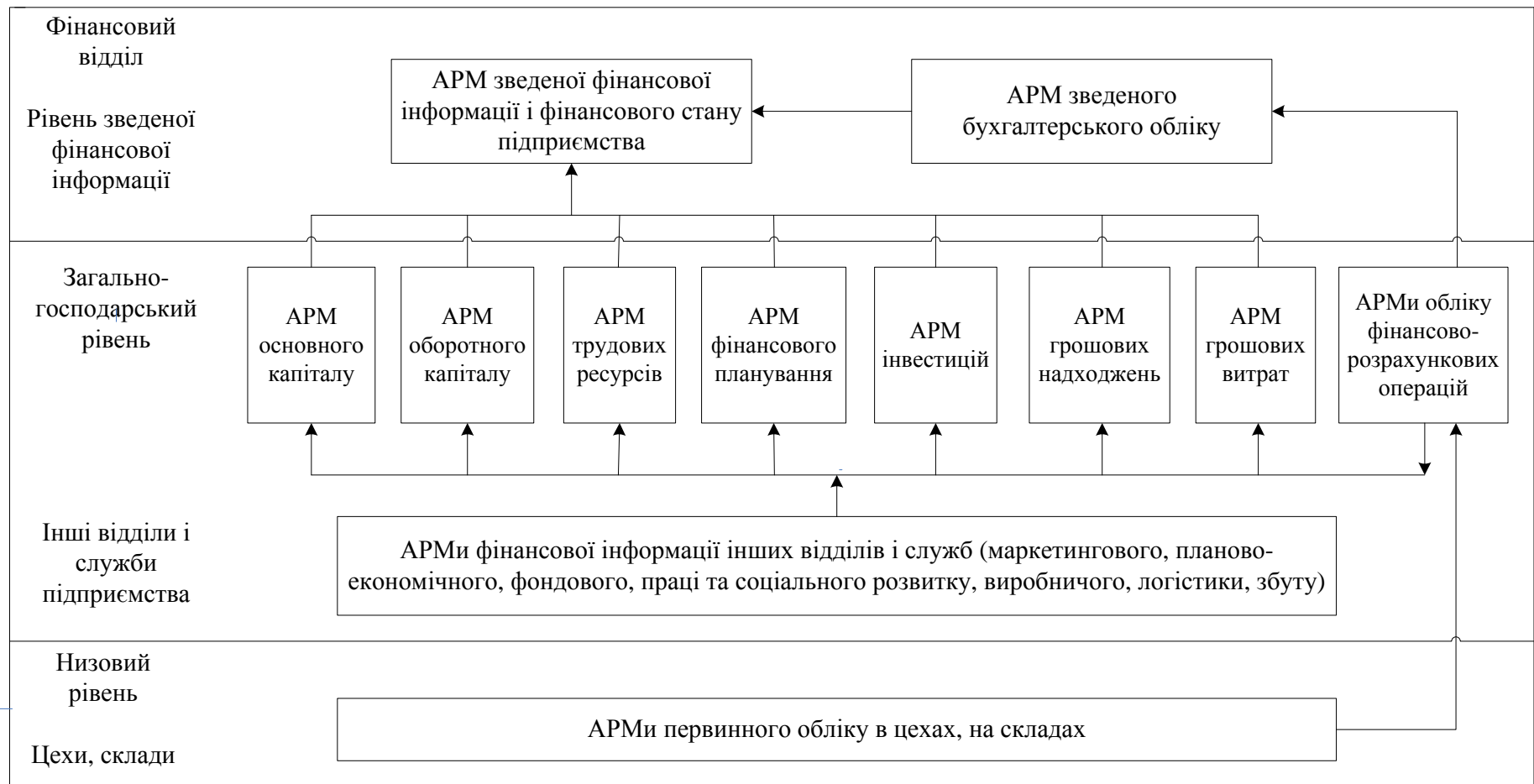

Рис. 2. Організація мережі АРМів підсистеми «Фінанси»

Методи, засоби і організація процесу управління фінансами підприємства зумовлюються такими чинниками:

- єдністю фінансової системи країни;
- структурою фінансових органів країни;
- діючими законодавчими і нормативними документами;
- структурою фінансової служби підприємства;
- класифікацією прибутків та інших фінансових надходжень підприємства;
- класифікацією витрат підприємства;
- методичними вказівками з фінансового прогнозування, планування, контролю, аналізу і оцінки результатів діяльності підприємства.

Критерії оцінювання якості управління і планування фінансів підприємства можна визначити так.

Для процесу планування і мобілізації фінансових ресурсів – досягнення максимально можливих обсягів надходжень із всіх наявних джерел фінансових ресурсів; досягнення оптимального співвідношення фінансових ресурсів, отриманих із різних джерел; повне і вчасне виконання планів прибутків та інших фінансових надходжень.

Для процесу використання фінансових ресурсів – правильна організація фінансування всіх передбачених планом заходів на підприємстві, раціональний розподіл фінансових ресурсів, контроль виконання фінансових планів, аналіз результатів фінансово-господарської діяльності підприємства.

Автоматизована фінансова підсистема має своє цільове призначення і в ній здійснюється управлінський цикл, що реалізує в певній послідовності такі функції управління: прогнозування і планування фінансів, аналіз виконання плану, внесення змін до плану, облік, контроль і складання звітності.

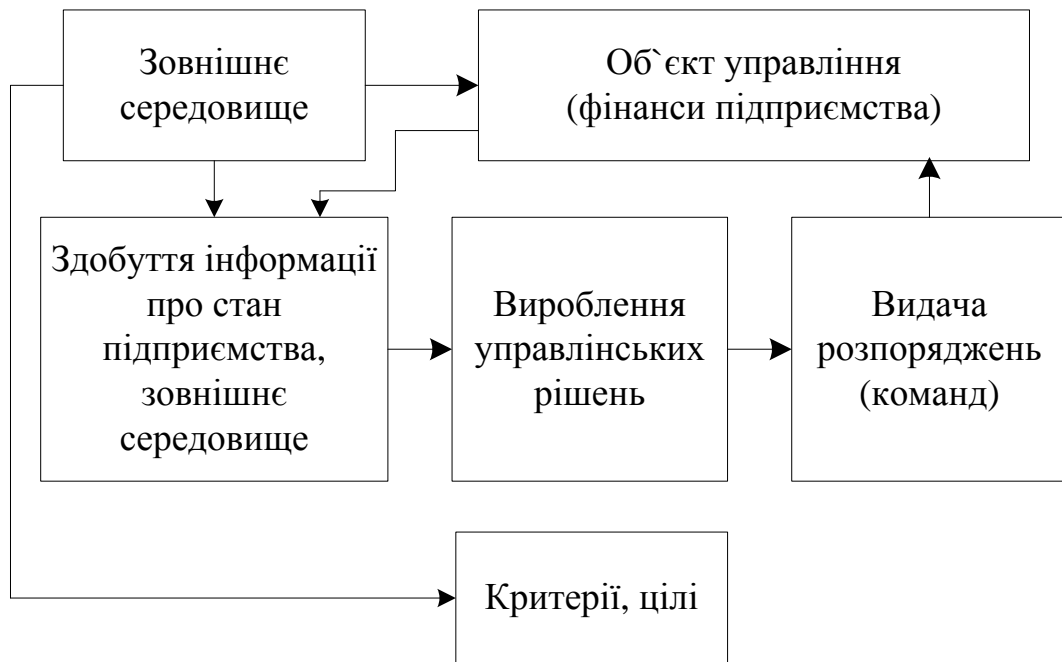
Отже, управління фінансами підприємства – складний комплекс розрахункових, облікових, контрольних, аналітичних та організаційних процедур, спрямованих на реалізацію управлінських функцій.

Процес управління фінансами є насамперед інформаційним процесом. На першому його етапі здійснюють збирання й накопичення інформації про стан підприємства та зовнішнє середовище, на другому – її перероблення для прийняття управлінських рішень. При цьому використовуються задані критерії і цілі. Сукупність логічних і обчислювальних дій для вироблення потрібних рішень називають алгоритмом управління. Третій етап процесу управління передбачає видачу і доведення до керівництва фінансового відділу розпоряджень (команд). Викладене зображено на рис. 3.

Менеджмент тісно пов'язаний із збиранням, опрацюванням інформації та доведенням прийнятих рішень до керівництва. Технологія прийняття рішень завжди мала інформаційну основу. Із застосуванням засобів обчислювальної техніки в менеджменті з'явився термін «інформаційна технологія» (ІТ).

Поняття ІТ охоплює як методи оброблення інформації, так і організаційно-управлінські концепції її формування та споживання, а також сукупність різноманітних видів інформаційної техніки. ІТ – це поєднання процедур, що реалізують функції збирання, накопичення, зберігання, оброблення і передачі даних із застосуванням технічних засобів. Тому ІТ невід'ємно пов'язана із технічним і програмним середовищем, в якому її реалізовано.

Основу технології оброблення даних складають процеси перетворення вхідної інформації на результативну. Кожна ІТ закінчується створенням інформаційного продукту.

Рис. 3. Технологія управління фінансами підприємства

Автоматизована фінансова підсистема за допомогою інформаційної технології здійснює розв'язання функціональних задач управління фінансами.

Особливості фінансової підсистеми необхідно враховувати при визначенні вимог до системи показників, засобів розв'язання окремих задач, складу необхідних технічних засобів для обробки фінансово-економічної інформації і підготовки варіантів управлінських рішень.

Організаційно автоматизована фінансова підсистема являє собою сукупність взаємопов'язаних ланок. Основні з них такі:

- організаційно-економічне забезпечення;
- інформаційне забезпечення;
- програмне забезпечення;
- технічне забезпечення;
- технологічне забезпечення;
- організаційно-правове забезпечення;
- кадрове забезпечення.

Організаційно-економічне забезпечення являє собою сукупність засобів з удосконалення механізму і структури управління фінансами на основі застосування обчислювальної техніки, економіко-математичних методів і моделей.

Інформаційне забезпечення передбачає:

- систему показників;
- засоби формалізованого опису даних;
- систему документації;
- інформаційний фонд;
- систему ведення.

Сукупність взаємопов'язаних показників, що використовується в процесі реалізації основних функцій фінансової системи, слугує методологічною основою, на якій будуються засоби формалізованого опису даних, інформаційний фонд, уніфікована система документації.

Програмне забезпечення являє собою комплекс програм і засобів програмування, а також відповідну технічну документацію, яка дозволяє виконувати на ЕОМ всі процедури технології обробки даних.

Технічне забезпечення передбачає необхідні обчислювальні засоби, а також засоби зв'язку і передавання даних.

Технологічне забезпечення являє собою сукупність правил і засобів, які регламентують порядок, послідовність і строки виконання етапів технологічного процесу обробки даних.

Організаційно-правове забезпечення являє собою сукупність нормативно-правових актів, інструкцій і положень, що регламентують правові стосунки в діяльності фінансових та інших органів управління в умовах функціонування автоматизованих інформаційних систем.

Кадрове забезпечення визначає функції працівників, структуру спеціальностей і посад, необхідних для розробки, експлуатації та вдосконалення автоматизованих інформаційних систем.

Розглянемо основні функціональні процедури, виконувані на кожному АРМі автоматизованої інформаційної фінансової підсистеми.

На АРМах низового рівня формуються первинні машинні записи, що відображають господарські операції в натуральних розмірах, здійснюється ведення облікових регістрів з поточного контролю і оперативного управління.

Найбільший обсяг функціональних процедур здійснюється на загальногосподарському рівні, де функціонують АРМі фінансового відділу та інших відділів і служб підприємства.

На АРМі основного капіталу збирається та обробляється інформація і розв'язуються задачі формування оптимальних розмірів і структури основного капіталу забезпечення науково обґрунтованих термінів оновлення основних засобів виробництва, визначення строків своєчасного проведення відповідних заходів (реконструкції підприємства, технічного переозброєння виробництва, заміни або модернізації устаткування тощо). Розглядаються пропозиції щодо трансформації основних фондів і розмірів основного капіталу відповідно до маркетингових вимог своєчасного оновлення номенклатури і асортименту продукції і услуг підприємства.

На АРМі оборотного капіталу розв'язуються задачі визначення оптимальних обсягів і структури оборотного капіталу, нормування основних його частин, своєчасний перегляд встановлених норм і нормативів з метою економії оборотних коштів, збереження оборотного капіталу, дотримання мінімально необхідних розмірів виробничих запасів, розроблення заходів, спрямованих на прискорення обороту цього капіталу і вивільнення його коштів.

На АРМі трудових ресурсів розв'язуються задачі формування оптимальних розмірів і структури трудових ресурсів, їх трансформації в умовах науково-технічного прогресу, своєчасного оновлення трудового потенціалу за рахунок залучення на підприємство сучасних фахівців і підвищення кваліфікації наявних кадрів, застосування прогресивних форм і систем оплати праці, стимулюючих підвищення продуктивності праці і поліпшення якості продукції, розроблення заходів, спрямованих на соціальний розвиток трудового колективу (оздоровлення працівників, культурний відпочинок тощо).

На АРМі фінансового планування здійснюється розроблення зведеного фінансового прогнозу і плану, аналіз виконання за джерелами надходження коштів і напрямками їх витрачання, внесення необхідних змін до плану, облік, контроль і звітність. Можливі показники фінансового прогнозу і плану ґрунтуються на прогнозі технічного і соціально-економічного розвитку підприємства. Послідовно розв'язуються задачі

варіантних розрахунків показників фінансового прогнозу і плану під час їх розроблення, визначення оптимальних значень показників фінансових ресурсів на заданий обсяг виробництва в кожному періоді, залучення всіх можливих джерел фінансових ресурсів і забезпечення оптимального співвідношення коштів, отриманих із різних джерел, раціональний розподіл фінансових ресурсів, розроблення заходів щодо економії грошових коштів, особливо на тих ділянках виробництва і реалізації продукції, де спостерігаються найбільші фондо-, матеріало-, енерго- та трудозатрати, а також мають місце недопустимі витрати (від виробництва неякісної продукції, неналежного зберігання матеріальних цінностей тощо).

На АРМі інвестицій розв'язуються задачі формування необхідних обсягів і структури інвестицій на прогнозний і плановий періоди, вибір джерел їх отримання, залучення, в першу чергу, самих дешевих інвестицій, надання переваги прямим інвестиціям для реалізації інвестиційних проектів «під ключ». Визначаються оптимальні розміри довгострокових і короткострокових кредитів за напрямками їх використання. Враховуючи високу вартість кредитів на сучасному етапі, передбачається залучати і використовувати їх для реалізації найбільш ефективних заходів (освоєння конкурентоспроможних видів продукції, сучасних технологій і новітнього устаткування тощо). Визначаються можливі шляхи і обсяги залучення акціонерного капіталу у випадках проведення широкомасштабних заходів щодо оновлення виробництва.

На АРМі грошових надходжень розв'язуються задачі забезпечення необхідних обсягів грошових надходжень для безперебійного функціонування виробництва, своєчасного відшкодування витрат виробництва і обороту, виконання фінансових зобов'язань перед державою, банками та іншими господарюючими суб'єктами, формування доходів і прибутку підприємства. Інформація про грошові надходження збирається і класифікується залежно від видів і напрямків господарської діяльності підприємства. За видами діяльності грошові надходження класифікуються так:

- надходження від операційної діяльності і надходження від покупців (замовників), інші операційні надходження;

- надходження від інвестиційної діяльності: продаж необоротних активів, продаж фінансових інвестицій, надходження від позичальників і емітентів;

- надходження від фінансової діяльності: випуск (емісія) акцій; продаж викуплених акцій власної емісії, отримання позичок.

Окрім доходів від звичайної діяльності враховуються також надходження у випадках відшкодування збитків від надзвичайних подій (землетрусу, повені, зсуву ґрунту, пожежі та ін.).

Грошові надходження підприємств значно перевищують отримувані ним доходи від різних видів діяльності. Згідно положень (стандартів) бухгалтерського обліку П(С)БО не визнаються доходами грошові надходження від інших осіб:

- сума податку на додану вартість, акцизів, інших податків і обов'язкових платежів, що підлягають переказуванню до бюджету і позабюджетних фондів;

- сума попередньої оплати продукції, робіт, послуг;

- надходження від первинного розміщення цінних паперів;

- інші надходження, які не змінюють розміри активів і зобов'язань підприємства.

На АРМі грошових витрат розв'язуються задачі оптимального розподілу і витрачання грошових коштів за видами і напрямками діяльності підприємства. За видами діяльності сплата грошових коштів класифікується так:

- платежі, пов'язані з операційною діяльністю: платежі постачальникам, виплати працівникам, оплата інших операційних витрат;

- платежі, пов'язані із інвестиційною діяльністю: придбання необоротних активів, придбання цінних паперів тощо;

- платежі, пов'язані із фінансовою діяльністю: погашення позичок, виплата дивідендів, викуп акцій власної емісії, інші платежі.

Окрім названих платежів необхідно враховувати обов'язкові платежі, які передбачені для кожного виду діяльності підприємства і переказуються до бюджету держави, а також до цільових державних фондів. Вони здійснюються в таких формах: податки, плата за ресурси, цільові відрахування. Згідно діючому законодавству підприємства сплачують загальнодержавні податки і збори і місцеві податки і збори.

На АРМах фінансової інформації інших відділів і служб (маркетингового, планово-економічного, фондового, праці та соціального розвитку, виробничого, логістики, збуту та ін.) збирається і обробляється фінансова інформація і розв'язуються задачі, які безпосередньо пов'язані із функціональною діяльністю цих підрозділів.

На АРМах обліку фінансово-розрахункових операцій забезпечується введення і контроль інформації АРМів низового рівня, ведення хронологічних та систематичних електронно-облікових реєстрів (комплексу задач) на дільницях обліку, регламентне відображення їх на екрані дисплея або друк і виведення за запитом. Здійснюється формування стандартних уніфікованих машинних бухгалтерських проведення за групами синтетичних рахунків і передача цих даних на АРМ зведеного бухгалтерського обліку.

На АРМі зведеного бухгалтерського обліку здійснюють введення і контроль машинних носіїв АРМів дільниць обліку, введення електронних облікових реєстрів аналітичного обліку за синтетичними рахунками, регламентне або за запитом відображення облікових даних, формування і відображення даних для складання звітності.

На АРМі зведеної фінансової інформації і фінансового стану підприємства розв'язуються задачі підготовки зведених показників за звітний період, систематичного і об'єктивного аналізу і оцінки фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості.

Метою аналізу і оцінки фінансового стану підприємства є виявлення резервів збільшення прибутку, підвищення рентабельності виробництва і зміцнення комерційного розрахунку на підприємстві. З цією метою визначається вплив різних факторів на фінансовий стан підприємства. Фінансовий стан підприємства залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансової діяльності.

Для аналізу і оцінки фінансового стану підприємства застосовують систему показників, які відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

В процесі фінансового аналізу вирішуються такі основні завдання:

- дослідження ефективності використання капіталу підприємства, забезпечення його оборотними коштами;

- аналіз і оцінка ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства;

- аналіз і оцінка показників прибутку і рентабельності, ділової активності підприємства і його становища на ринку;

- аналіз ефективності використання власних і залучених фінансових ресурсів і комплексна оцінка фінансового стану підприємства.

Для виконання цих завдань використовують різні методи, прийоми і методики аналізу. Основні з них такі:

- горизонтальний аналіз – порівняння кожного звітного показника з відповідним показником за попередній період;

- вертикальний аналіз – визначення структури фінансових показників і оцінка впливу на них різних факторів;
- трендовий аналіз – аналіз динаміки фінансових показників за кілька попередніх періодів;
- аналіз відносних показників (коефіцієнтів);
- порівняльний аналіз показників звітності даного підприємства та його дочірніх підприємств, або у співставленні з показниками конкурентів тощо;
- факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів на досліджуваний показник.

Інформаційною базою для оцінки фінансового стану підприємства є дані його бухгалтерської та фінансової звітності і оперативні дані. Основні з них такі дані:

- балансу (форма №1);
- звіту про фінансові результати (форма №2);
- звіту грошових коштів (форма №3);
- звіту про власний капітал (форма №4);
- дані статистичної звітності – оперативні та звітні дані, отримані з АРМів фінансової підсистеми та інших джерел.

Автоматизована фінансова підсистема завдяки створенню інтегрованої бази даних дозволяє поширити сферу автоматизації, охоплюючи поряд з функціями фінансових розрахунків також функції обліку, оперативного аналізу і регулювання, контролю та формування звітності. Це дає можливість моделювати процес формування і використання фінансових результатів підприємства.

Завдяки автоматизації удосконалюється фінансова робота на підприємстві: зростає швидкість обробки і передачі у мережі фінансової інформації, з'являється можливість розв'язувати задачі з більшими обсягами вхідних даних, накопичувати і зберігати великі масиви інформації, швидко відшукувати і видавати необхідні дані. Сучасні засоби зв'язку та телеобробки, використання нових комп'ютерів і терміналів дозволяють на якісно новому рівні управляти фінансами підприємства.

Фінансові працівники, звільнившись від виконання простих обчислювальних операцій, технічної роботи зі збору та обробки інформації, накопичення і аналізу показників форм звітності, значно більше залучатимуться до прийняття рішень щодо результатів розрахунків на ЕОМ, виконуватимуть лише творчу частину роботи (вибір програми обробки вхідних даних, режиму виконання розрахунків, форми видачі результатів, формування завдань обчислювальному центру, прийняття рішень за результатами розрахунків). Завдяки цьому зростає роль фахівців високої кваліфікації, котрі й прийматимуть оперативні управлінські рішення, спрямовані на поліпшення діяльності фінансової служби, зменшення навантаження на працівників і скорочення їх чисельності.

Висновки і пропозиції. З вищенаведеного можна зробити такі висновки і пропозиції:

- створення на підприємстві автоматизованої інформаційної системи передбачає застосування сучасних інформаційних технологій і спрямоване на підвищення якості управління і скорочення чисельності управлінського персоналу;
- для впровадження сучасних інформаційних технологій необхідно передбачати застосування сучасної обчислювальної техніки, засобів зв'язку, інформатики;
- при побудові автоматизованої інформаційної системи підприємства передбачають виконання нею всіх необхідних управлінських функцій, в тому числі таких найважливіших як управління маркетинговою діяльністю і управління фінансами;
- роль і значення підсистеми «Фінанси» як складової частини автоматизованої інформаційної системи підприємства в ринковій економіці значно зростають.

Інформація про фінанси та інвестиції підприємства необхідна не тільки різним фахівцям підприємства, але і цілому ряду зовнішніх користувачів: акціонерам, інвесторам, кредиторам, постачальникам, клієнтам, покупцям, інспекторам податкової служби, аудиторам, ревізорам;

- в умовах автоматизованої інформаційної системи підприємства фінансова підсистема здійснює управлінський цикл, що реалізує в певній послідовності такі функції управління: прогнозування і планування фінансів, аналіз виконання плану, внесення змін до плану, облік, контроль і складання звітності;

- при застосуванні ПЕОМ та АРМ створюється нова форма фінансів та інвестицій підприємства – діалогова автоматизована. Вона має можливість здійснювати зв'язки з іншими підсистемами та загальною інформаційною базою;

- організація мережі АРМів підсистеми «Фінанси» враховує основні складові елементи фінансів підприємства. Мережа АРМів може організовуватися на основі одно-, дво- і багаторівневої структури управління;

- автоматизована фінансова підсистема дозволяє автоматизувати основні частини фінансової роботи на підприємстві: формування фінансових планів, хід виконання плану надходжень грошових коштів і плану витрат, підготовку звітності, аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства;

- автоматизована фінансова підсистема дає можливість максимально мобілізувати фінансові ресурси підприємства і їх раціонально використовувати протягом року, щоквартально і щомісячно, виявляти резерви асигнувань, власних оборотних засобів підприємства, запасів невстановленого обладнання тощо.

Список використаних джерел

1. Алексєєв А.А. ФІНАНСово-економічні експертні системи / Навч. посібник. – К. : Скарби, 2004. – 208 с.
2. Асєєв Г.Г. Електронний документооборот. – К. : Кондор, 2007. – 498 с.
3. Грайворонський М.В. Безпека інформаційно-комунікаційних систем. – К. : ВНУ, 2009. – 607 с.
4. Емельянов С.Л. Информатика и информационные технологии. – Харьков : Бурун Книга, 2007. – 357 с.
5. Информатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології. – К. : Каравела, 2007. – 639 с.
6. Інформаційні системи і технології в економіці : Посібник / За ред. В.С. Пономаренка. – К. : Академія, 2002. – 544 с.
7. Олексюк О.С. Методи і системи прийняття фінансових рішень : Підручник. – Тернопіль : ДП ТВПК «Збруч», 2001. = 353 с.
8. Рогач І.Ф., Сендзюк М.А., Антонюк В.А. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах : Навч. посібник. – К. : КНЕУ, 2001. – 240 с.
9. Хоменко Л.Г. Електронна інформаційна цивілізація: Досвід розбудови в Україні. – К. : БІЗОН, 2004. – 201 с.
10. Kalloniatis Christos. Modern Information Systems. – NY. : In Tech, 2012. – 166 p.
11. Dener, Cem; Watkins, Joanna; William. Financials Management Information Systems. – Washington : World Bank, cop. 2011. – 153 p.